

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 521/2569

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 702, ป.พ.พ. มาตรา 705, ป.พ.พ. มาตรา 714, ป.พ.พ. มาตรา 715, ป.พ.พ. มาตรา 722, ป.พ.พ. มาตรา 730, ป.พ.พ. มาตรา 745, ป.พ.พ. มาตรา 1307, ป.ยาเสพติด มาตรา 88, ป.ยาเสพติด มาตรา 89

ย่อ / หลักกฎหมาย

สิทธิจำนองนั้น ตาม ป.พ.พ. มาตรา 702 จะเกิดขึ้นเฉพาะต่อเมื่อผู้จำนองเอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง และตามมาตรา 714 การตราไว้ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยต้องบันทึกไว้ในทะเบียนซึ่งเป็นเอกสารมหาชนที่ประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบได้ และมาตรา 702 วรรคสอง ผู้รับจำนองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญ มีพักต้องพิเคราะห์ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือหาไม่ วัตถุประสงค์อย่างหนึ่งที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น ก็คือเพื่อคุ้มครองเสรีภาพในทางทรัพย์สินตามหลักนิติรัฐในระบอบเสรีประชาธิปไตย ให้บุคคลในภาคเอกชนที่ยอมมอบเงินของตนให้แก่ผู้อื่นกู้ยืมไปใช้ประโยชน์มั่นใจมากขึ้นว่าจะได้รับเงินกู้ยืมพร้อมผลประโยชน์กลับคืนเพราะมีทรัพย์สินเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ มีสิทธิบังคับเอาแก่ทรัพย์สินที่ตราไว้เป็นหลักประกันนั้นดีกว่าเจ้าหนี้อื่นและดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 722 และมาตรา 730 ส่วนผู้กู้ยืมก็ได้เงินไปหมุนเวียนในทางเศรษฐกิจ อันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ในทางทรัพย์สินและเกิดหมุนเวียนทางเศรษฐกิจที่มากขึ้น นอกจากนี้สิทธิจำนองย่อมไม่ตกไปจากการโอนทรัพย์สินที่จำนอง และแม้หนี้ที่จำนองเป็นประกันขาดอายุความไปแล้ว ตามมาตรา 745 ก็ยังให้บังคับจำนองได้ การเพิกถอนความสมบูรณ์ของนิติกรรมการจำนองจึงคงทำได้เพียงตามบทบัญญัติว่าด้วยความสมบูรณ์แห่งนิติกรรมตาม ป.พ.พ. บรรพ 1 ลักษณะ 4 นิติกรรม หรือหากผู้จำนองไม่ได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จำนอง การจำนองย่อมไม่สมบูรณ์มาแต่แรกตามมาตรา 705 เมื่อการจำนองเป็นทรัพย์สินซึ่งถือเป็นทรัพย์สินของบุคคลในภาคเอกชน ที่รัฐธรรมนูญ มาตรา 37 บัญญัติรับรองสิทธิไว้ว่า การจำกัดสิทธิในทางทรัพย์สินต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น แม้แต่การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ก็ยังต้องมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของด้วย ดังนั้น รัฐโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมไม่อาจกระทำการใดให้มีผลกระทบต่อสิทธิในทางทรัพย์สินของบุคคลโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจอย่างชัดเจนได้ เมื่อตาม พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 กองทุนเกิดขึ้นโดยมาตรา 34 และมาตรา 35 ที่บัญญัติว่ากองทุนประกอบด้วย (1) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุน... (2) ทรัพย์สินที่มีผู้ให้ (3) ทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล และ (4) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (1) (2) และ (3) มาตรา 36 กองทุนให้เป็นของสำนักงาน ป.ป.ส. โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และมาตรา 37 การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบ แม้ พ.ร.บ.ดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดย พ.ร.บ.ให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 แต่ ป.ยาเสพติด มาตรา 88 ยังคงบัญญัติถึงสิทธิทรัพย์สินของกองทุนไว้ว่า "กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้ (1) เงินและทรัพย์สินที่โอนมาจากกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตาม พ.ร.บ.มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ...(5) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (1) (2) (3) และ (4)" และ

วรรคสองบัญญัติว่า "เงินและทรัพย์สินของกองทุนตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน" มาตรา 89 "ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส. วางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการดำเนินการของ กองทุน...(2) การจัดหาผลประโยชน์ การจัดการ และการจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุน (3) การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุน (4) ค่าใช้จ่ายหรือค่าตอบแทนอื่นใดซึ่ง จำเป็นต้องจ่ายแก่หน่วยงาน บุคคลภายนอก..." แสดงว่า ทรัพย์สินของกองทุนอาจออกเงยหรือ ลดทอนลงได้ โดยการหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีอยู่ กองทุนจึงย่อมมีทั้งสิทธิหน้าที่และความ รับผิดชอบผู้ที่กองทุนมีนิติสัมพันธ์ด้วยและต่อผู้อื่นที่มีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่กองทุนได้รับมาได้ ดังนั้น เงินและทรัพย์สินของกองทุนที่ได้รับมาโดยกฎหมาย หากยังมีภาระผูกพันตามกฎหมายใด ๆ กองทุนก็ยังมีหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายนั้น ๆ ต่อไป การที่มาตรา 31 บัญญัติให้ทรัพย์สิน "ตกเป็นของกองทุน" ไม่ได้บัญญัติว่า "ให้ตกเป็นของแผ่นดิน" จึงย่อมต่างจากให้ "ตกเป็นของ แผ่นดิน" และแม้กระทั่งทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติให้ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ก็ไม่ได้ หมายความว่ารัฐจะคืนให้แก่ผู้มีสิทธิที่แท้จริงที่ปรากฏในภายหลังไม่ได้ เมื่อสิทธิของผู้รับจำนอง มี กฎหมายบัญญัติรับรองสิทธิต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน และไม่มีกฎหมายใดออกมาในลักษณะจำกัด สิทธิดังกล่าว จึงไม่อาจตีความไปในทางจำกัดสิทธิได้ การที่มาตรา 1307 บัญญัติว่า "ท่านห้ามมิให้ ยึดทรัพย์สินของแผ่นดิน ไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่" มิได้ หมายความว่ารัฐไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้สินหรือภาระผูกพันใด ๆ ในทรัพย์สินนั้น ๆ ดังนั้น โจทก์จึง มีอำนาจฟ้องบังคับจำนองคดีนี้ แม่คดีที่ศาลอาญามีคำสั่งให้รับที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้ ตกเป็นของกองทุนได้ถึงที่สุดแล้ว

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยที่ 1 ชำระเงิน 1,298,500 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของต้นเงิน 742,000 บาท นับถัดจากวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จ หากจำเลยที่ 1 ไม่ชำระให้ ยึดทรัพย์สินจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 107 ตำบลสามเสนนอก อำเภอห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร พร้อม สิ่งปลูกสร้าง ซึ่งจำเลยที่ 2 ได้รับโอนมาตามคำสั่งศาลออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้ให้แก่ โจทก์จนครบถ้วน จำเลยที่ 1 ขาดนัดยื่นคำให้การ จำเลยที่ 2 ให้การขอให้ยกฟ้อง ศาลชั้นต้น พิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระเงิน 742,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงิน จำนวนดังกล่าว นับถัดจากวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2557 จนถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 และดอกเบี้ยใน อัตราร้อยละ 5 ต่อปี ของต้นเงิน 742,000 บาท นับแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 เป็นต้นไปจนกว่าจะ ชำระเสร็จแก่โจทก์ ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยให้ปรับเปลี่ยนลดลงหรือเพิ่มขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาซึ่ง ออกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี แต่ต้องไม่ เกินอัตราร้อยละ 15 ต่อปี หากไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วน ให้ยึดทรัพย์สินจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 107 พร้อมสิ่งปลูกสร้าง ออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ กับให้จำเลยที่ 1 ใช้ ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความ 10,000 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินคดีให้เป็นพับ จำเลยที่ 2 อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ให้ยกฟ้องโจทก์สำหรับ จำเลยที่ 2 และให้จำเลยที่ 1 ชำระเงิน 742,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับ ถัดจากวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2557 ถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 และอัตราร้อยละ 5 ต่อปี นับแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ดอกเบี้ยคิดถึงวันฟ้อง (วันที่ 9 สิงหาคม 2564) ต้องไม่เกิน 556,500 บาท ตามที่โจทก์ฟ้อง ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้น

ตามพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 วรรคสอง บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี นอกจากนี้ที่แก้ไขให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น ค่าฤชาธรรมเนียมระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 2 ในศาลชั้นต้นและค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ โจทก์ฎีกาโดยได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นที่คู่ความไม่ได้แย้งกันในชั้นนี้รับฟังเป็นยุติว่า จำเลยที่ 2 เป็นนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 มีอำนาจหน้าที่ปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2556 เจ้าพนักงานตำรวจร่วมกันจับกุมจำเลยที่ 1 พร้อมกัญชา 600 ซอง กัญชาแห้ง 35 ซอง กัญชาอัดแท่ง 1 แท่ง ก้านกัญชา 2 ถุง และยางกัญชา 1 ก้อน กล่าวหาว่าจำเลยที่ 1 กระทำผิดฐานผลิตกัญชา วันที่ 16 สิงหาคม 2556 โจทก์จดทะเบียนรับจำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 107 พร้อมสิ่งปลูกสร้างจากจำเลยที่ 1 ระบุว่าเพื่อเป็นประกันการกู้ยืมเงิน 742,000 บาท มีกำหนดไถ่ถอนภายใน 6 เดือน วันที่ 1 ตุลาคม 2556 เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้ตรวจสอบทรัพย์สินและมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 ชั่วคราว 11 รายการ ต่อมาคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินมีมติให้อายัดทรัพย์สิน รวมถึงที่ดินโฉนดเลขที่ 107 วันที่ 25 มีนาคม 2558 ศาลอาญามีคำสั่งให้ที่ดินโฉนดเลขที่ 107 ตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 27, 29 และ 31 คดีถึงที่สุดแล้ว วันที่ 21 เมษายน 2564 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดมีหนังสือถึงโจทก์ขอดำเนินการให้ที่ดินตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และวันที่ 27 พฤษภาคม 2564 โจทก์มอบอำนาจให้นายวัชร หนองความจัดทำหนังสือชี้แจงรายละเอียดและบอกกล่าวบังคับจำนองแก่กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จำเลยทั้งสองได้รับแล้ว แต่จำเลยทั้งสองเพิกเฉย มีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ประการแรกว่า โจทก์มีอำนาจฟ้องบังคับจำนองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่พิพาทหรือไม่ เห็นว่า คดีนี้โจทก์ผู้รับจำนองฟ้องบังคับจำนองตามสิทธิจำนองที่การจำนองนั้นได้ทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ สิทธิจำนองของผู้รับจำนองนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 702 กำหนดว่า จะเกิดขึ้นเฉพาะต่อเมื่อผู้จำนองเอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง และตามมาตรา 714 การตราไว้ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยต้องบันทึกไว้ในทะเบียนซึ่งเป็นเอกสารมหาชนที่ประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบได้ ผลของการตราไว้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งดังกล่าวนี้ มาตรา 702 วรรคสอง บัญญัติว่า "ผู้รับจำนองชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหนี้สามัญ มีพักต้องพิเคราะห์ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะได้โอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือหาไม่" สิทธิจำนองจึงเป็นทรัพย์สินสิทธิ แม้มีการโอนทรัพย์สินจำนองไปยังบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าของเดิม ทรัพย์สินของผู้รับจำนองก็ยังติดไปกับตัวทรัพย์สิน ผู้รับจำนองตามไปบังคับจำนองเากับผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองได้ ไม่ว่าทรัพย์สินจำนองจะถูกโอนไปที่ทอดก็ตาม และมาตรา 715 บัญญัติว่า "ทรัพย์สินซึ่งจำนองยอมเป็นประกันเพื่อการชำระหนี้กับทั้งค่าอุปกรณ์ต่อไปนี้ด้วย คือ (1) ดอกเบี้ย..." วัตถุประสงค์อย่างหนึ่งที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น ก็คือเพื่อคุ้มครองเสรีภาพในทางทรัพย์สินตามหลักนิติรัฐในระบอบเสรีประชาธิปไตย ให้บุคคลในภาคเอกชนที่ยอมมอบเงินของตนให้แก่ผู้อื่นกู้ยืมไปใช้ประโยชน์มั่นใจมากขึ้นว่าจะได้รับเงินกู้ยืมพร้อมผลประโยชน์กลับคืนเพราะมีทรัพย์สินเป็นหลักประกันในการชำระหนี้ โดยมีสิทธิบังคับเอาแก่ทรัพย์สินที่ตราไว้เป็นหลักประกันนั้นดีกว่าเจ้าหนี้อื่นและยังมีสิทธิดังที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 722 ที่บัญญัติว่า "ถ้าทรัพย์สินได้จำนองแล้ว และ

ภายหลังที่จดทะเบียนจำนองมีจดทะเบียนภาระจำยอมหรือทรัพย์สินอย่างอื่น โดยผู้รับจำนองมิได้ยินยอมด้วยไซ้ ท่านว่าสิทธิจำนองย่อมเป็นใหญ่กว่าภาระจำยอมหรือทรัพย์สินอย่างอื่นนั้น หากว่าเป็นที่เสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้รับจำนองในเวลาบังคับจำนอง ก็ให้ลบสิทธิที่กล่าวหลังนั้นเสียจากทะเบียน" และมาตรา 730 ที่บัญญัติว่า "เมื่อทรัพย์สินอันหนึ่งอันเดียวได้จำนองแก่ผู้รับจำนองหลายคนด้วยกัน ท่านให้ถือลำดับผู้รับจำนองเรียงตามวันและเวลาจดทะเบียน และผู้รับจำนองคนก่อนจักได้รับใช้หนี้ก่อนผู้รับจำนองคนหลัง" ส่วนผู้กู้ยืมก็ได้เงินไปหมุนเวียนในทางเศรษฐกิจ อันเป็นการส่งเสริมให้เกิดการใช้ประโยชน์ในทางทรัพย์สินและเกิดหมุนเวียนทางเศรษฐกิจที่มากขึ้น นอกจากสิทธิจำนองย่อมไม่ตกไปจากการโอนทรัพย์สินที่จำนองไปแล้ว แม้หนี้ที่จำนองเป็นประกันขาดอายุความไปแล้ว ตามมาตรา 745 ก็ยังให้บังคับจำนองได้ การเพิกถอนความสมบูรณ์ของนิติกรรมการจำนองจึงคงทำได้เพียงตามบทบัญญัติว่าด้วยความสมบูรณ์แห่งนิติกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ 1 ลักษณะ 4 นิติกรรม เช่น หากเป็นการแสดงเจตนาหลงโดยสมรู้กัน ทั้ง ๆ ที่ไม่ได้มีการกู้ยืมและจำนองกันจริง ย่อมเป็นโมฆะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 155 วรรคหนึ่ง หรือหากผู้จำนองไม่ได้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จำนอง การจำนองย่อมไม่สมบูรณ์มาแต่แรกตามมาตรา 705 และเมื่อการจำนองเป็นทรัพย์สินซึ่งถือเป็นทรัพย์สินของบุคคลในภาคเอกชน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 37 ก็บัญญัติรับรองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลไว้ว่า การจำกัดสิทธิในทางทรัพย์สินต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น แม้แต่การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ก็ยังต้องมีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้และต้องชดเชยค่าทดแทนที่เป็นธรรมภายในเวลาอันควรแก่เจ้าของด้วย ดังนั้น รัฐโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐย่อมไม่อาจกระทำการใดให้มีผลกระทบต่อสิทธิในทางทรัพย์สินของบุคคลโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจอย่างชัดเจนได้ เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 แล้ว กองทุนเกิดขึ้นโดยมาตรา 34 และมาตรา 35 บัญญัติว่า กองทุนตามมาตรา 34 ประกอบด้วยทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้ (1) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุน... (2) ทรัพย์สินที่มีผู้ให้ (3) ทรัพย์สินที่ได้รับจากรัฐบาล (4) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (1) (2) และ (3) มาตรา 36 กองทุนตามมาตรา 35 ให้เป็นของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) โดยไม่ต้องนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน และมาตรา 37 การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง แม้พระราชบัญญัติดังกล่าวได้ถูกยกเลิกไปแล้ว โดยมาตรา 4 (17) และ (18) ของพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. 2564 บัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 88 ยังคงบัญญัติถึงสินทรัพย์ของกองทุนไว้ว่า "กองทุนประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้ (1) เงินและทรัพย์สินที่โอนมาจากกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 (2) ทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนตามมาตรา 81 มาตรา 82 มาตรา 86 และมาตรา 186 ... (5) ผลประโยชน์ที่เกิดจากทรัพย์สินตาม (1) (2) (3) และ (4)" และวรรคสองบัญญัติว่า "เงินและทรัพย์สินของกองทุนตามวรรคหนึ่ง ไม่ต้องส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน" มาตรา 89 บัญญัติว่า "ให้คณะกรรมการ ป.ป.ส.วางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารและการดำเนินการของกองทุนในเรื่องนี้ ดังต่อไปนี้ (1)... (2) การจัดหาผลประโยชน์ การจัดการ และการจำหน่ายทรัพย์สินของกองทุน (3) การรับเงิน การจ่ายเงิน และการเก็บรักษาเงินของกองทุน (4) ค่าใช้จ่าย

หรือคำตอบแทนอื่นใดซึ่งจำเป็นต้องจ่ายแก่หน่วยงาน บุคคลภายนอก... เพื่อให้การดำเนินงานตามประมวลกฎหมายนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้นให้จ่ายจากกองทุน..." ตามบทบัญญัติดังกล่าวแสดงว่า ทรัพย์สินของกองทุนอาจออกเงยหรือลดทอนลงได้ โดยการหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีอยู่ตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารกองทุน กองทุนจึงย่อมมีทั้งสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบต่อผู้ที่กองทุนมีนิติสัมพันธ์ด้วยและต่อผู้อื่นที่มีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่กองทุนได้รับมาได้ ดังนั้น เงินและทรัพย์สินของกองทุนที่กองทุนได้รับมาโดยกฎหมาย หากยังมีภาระผูกพันตามกฎหมายใด ๆ กองทุนก็ยังมีหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายนั้น ๆ ต่อไป การที่พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 31 บัญญัติให้ทรัพย์สิน "ตกเป็นของกองทุน" ไม่ได้บัญญัติว่า "ให้ตกเป็นของแผ่นดิน" จึงย่อมต่างจากให้ "ตกเป็นของแผ่นดิน" แม้กระทั่งทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติให้ตกเป็นของแผ่นดินแล้วดังเช่นที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 35 ก็ไม่ได้หมายความว่ารัฐจะคืนให้แก่ผู้มีสิทธิที่แท้จริงที่ปรากฏในภายหลังไม่ได้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 36 ทั้งนี้เพราะรัฐยังมีหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 37 ในการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคล การจำกัดสิทธิดังกล่าว มาตรา 37 วรรคสอง บัญญัติว่าต้อง "ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ" เท่านั้น เมื่อสิทธิของผู้รับจำนอง มีกฎหมายบัญญัติรับรองสิทธิต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน และไม่มีกฎหมายใดออกมาในลักษณะจำกัดสิทธิดังกล่าว จึงไม่อาจตีความไปในทางจำกัดสิทธิได้ การที่มาตรา 1307 บัญญัติว่า "ท่านห้ามมิให้ยึดทรัพย์สินของแผ่นดินไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือไม่" มิได้หมายความว่ารัฐไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้สินหรือภาระผูกพันใด ๆ ในทรัพย์สิน เพราะยังมีกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินให้เจ้าหน้าที่ของรัฐในส่วนงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ มีอำนาจ หน้าที่ รวมทั้งความรับผิดชอบตามกฎหมายที่ต้องปฏิบัติหน้าที่คืนทรัพย์สินของรัฐให้แก่ผู้มีสิทธิได้รับตามกฎหมาย ดังนั้น ที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า ศาลอาญามีคำสั่งให้ริบที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างให้ตกเป็นของกองทุน คดีถึงที่สุดแล้ว ที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างจึงตกเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินแล้ว นับแต่วันที่ศาลอาญามีคำสั่งให้ริบ มิใช่ทรัพย์สินของจำเลยที่ 1 อีกต่อไป ทั้งทรัพย์สินของแผ่นดินย่อมไม่อาจยึดเพื่อการบังคับคดีไม่ว่าด้วยเหตุใด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1307 โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง ศาลฎีกาจึงไม่เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของโจทก์ข้อนี้ฟังขึ้น มีปัญหาต้องวินิจฉัยต่อไปว่า การทำสัญญากู้ยืมเงินและสัญญาจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่พิพาท เป็นการแสดงเจตนาหลงโดยสมรู้กันเพื่อหลีกเลียงมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินคดีให้ตกเป็นของกองทุนหรือไม่ เห็นว่า แม้ได้ความว่าจำเลยที่ 1 ถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับตั้งแต่วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2556 ในความผิดฐานผลิตกัญชา แล้วอีกประมาณ 6 เดือน ต่อมา คือ วันที่ 16 สิงหาคม 2556 โจทก์เพิ่งจดทะเบียนรับจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างที่พิพาท เพื่อเป็นประกันการกู้ยืมเงิน แต่โจทก์ก็มีพยานหลักฐานแสดงว่าโจทก์ประกอบธุรกิจปล่อยเงินให้กู้ยืมเป็นปกติมาก่อน สำหรับการให้กู้ยืมเงินแก่จำเลยที่ 1 นั้น มีนายหน้าชื่อนายธนาศักดิ์ เป็นผู้แนะนำจำเลยที่ 1 ให้มากู้ยืมเงินโจทก์ โดยมีตัวโจทก์กับนายธนาศักดิ์ซึ่งเป็นนายหน้ามาเบิกความยืนยัน มีรายละเอียดที่สอดคล้องกันโดยโจทก์เบิกความว่า นายหน้าส่งข้อมูลเกี่ยวกับที่ดินมาให้โจทก์ดูผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ นายหน้าชื่อ นายพันวา และนายธนาศักดิ์ โจทก์เข้าไปตรวจสอบสถานที่ ประเมินราคา เปรียบเทียบกับราคาที่จำเลยที่ 1 ต้องการแล้ว ปรากฏว่าราคาซื้อขายที่ดินพิพาทน่าจะ 3,000,000 บาท ขึ้นไป เชื่อว่าไม่น่าจะมีปัญหาว่าจะไม่สามารถชำระหนี้ได้ จึงยอมปล่อยกู้ โดยมีนายธนาศักดิ์ มาเบิกความเป็นพยานโจทก์

สอดคล้องต้องกัน กับมีสำเนารายการเดินบัญชีเงินฝากธนาคาร ก. ว่า มีการถอนเงิน 600,000 บาท จากบัญชีดังกล่าวซึ่งเป็นบัญชีของสามีโจทก์ในวันที่ 16 สิงหาคม 2556 เวลา 14.31 นาฬิกา อันเป็นวันที่โจทก์และจำเลยที่ 1 ทำสัญญากู้ยืมเงินและจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างเป็นประกันหนี้ ณ สำนักงานที่ดินที่อยู่ใกล้กับธนาคาร เมื่อพยานหลักฐานของจำเลยที่ 2 มีนายชยุตธ นิติกร ปฏิบัติการ กองกฎหมาย นายเสริมชัย นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ เบิกความประกอบเอกสารแล้วให้เหตุผลของความเชื่อว่าโจทก์และจำเลยที่ 1 ทำนิติกรรมกู้ยืมเงินและจำนองโดยมีเจตนาลวงสรุปว่า เพราะจำนองที่ดินกันหลังจำเลยที่ 1 ถูกจับ โจทก์ไม่ได้ทำการตรวจที่มาที่ไปถึงสาเหตุที่จำเลยที่ 1 ต้องจำนอง ไม่ตรวจสอบสภาพที่ตั้ง ทำเลที่ดินก่อน ประกอบกับจำเลยที่ 1 เคยให้ถ้อยคำว่ามีทรัพย์สินจำนวนมากจึงไม่น่ามีเหตุต้องจำนองที่ดิน ทั้งโจทก์ยังมอบอำนาจให้ผู้อื่นไปทำสัญญา แหล่งที่มาของเงินที่นำมาให้กู้ก็ไม่มี ไม่มีหลักฐานการส่งมอบเงินแก่จำเลยที่ 1 และยังปล่อยเวลาให้เนิ่นนานจึงฟ้องคดี เหตุผลของพยานจำเลยที่ 2 ดังกล่าวนั้น ล้วนเป็นการคาดเดาเอาเอง การจำนองที่ดินหลังจากจำเลยที่ 1 ถูกจับก็มีความเป็นไปได้เช่นกันว่าจำเลยที่ 1 จำเป็นต้องใช้เงินเพื่อการต่อสู้คดี การที่จำเลยที่ 1 เคยอ้างว่ามีทรัพย์สินจำนวนมากก็คงเป็นเพียงข้ออ้างจะมีเหตุผลใดก็ไม่ชัดเจน ในข้อที่ว่าไม่ได้ไปตรวจสอบทรัพย์สินก่อน ก็เป็นการยืนยันไปมาเพราะต่างกันกับที่โจทก์เบิกความ การมอบอำนาจให้ไปทำนิติกรรมนั้นไม่ได้มีกฎหมายห้ามและเป็นเรื่องที่ทำกันเป็นปกติ แหล่งที่มาของเงินโจทก์ก็มีหลักฐานการเบิกเงินจากบัญชีในวันเดียวกันและในจำนวนที่ใกล้เคียงกันกับที่ระบุในสัญญา ส่วนการที่ไม่ได้ฟ้องคดี โจทก์ก็เบิกความยืนยันว่าเพราะต้องให้การดำเนินการของจำเลยที่ 2 มีความชัดเจนก่อน ซึ่งก็เพิ่งมีความชัดเจนก่อนโจทก์ฟ้องไม่นาน ดังข้อเท็จจริงเป็นยุติว่า วันที่ 21 เมษายน 2564 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพ่งมีหนังสือถึงโจทก์ ขอดำเนินการให้ที่ดินตกเป็นของกองทุน และวันที่ 27 พฤษภาคม 2564 โจทก์มอบอำนาจให้นายวัชร ทยานความจัดทำหนังสือชี้แจงรายละเอียดและบอกกล่าวบังคับจำนองแก่กองทุน พยานหลักฐานของโจทก์ดังกล่าวกับข้อสันนิษฐานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 6 ที่ว่า "ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลทุกคนกระทำการโดยสุจริต" ประกอบกับจำเลยที่ 2 กล่าวอ้างว่าโจทก์รับจำนองโดยมีการแสดงเจตนาลวง จำเลยที่ 2 ย่อมมีภาระการพิสูจน์ พยานหลักฐานของโจทก์จึงมีน้ำหนักรับฟังได้มากกว่าพยานหลักฐานของจำเลยที่ 2 เชื่อได้ว่าการทำสัญญากู้ยืมเงินและสัญญาจำนองระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 ไม่ได้เป็นการแสดงเจตนาลวงโดยสมรู้กันเพื่อหลีกเลี่ยงมิให้ที่ดินพิพาทที่พนักงานเจ้าหน้าที่ยึดดำเนินคดีตกเป็นของกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด อย่างไรก็ตาม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 650 วรรคสอง สัญญาใช้สินเปลืองยืมยืมบริบูรณ์ต่อเมื่อส่งมอบทรัพย์สินที่ยืม คดีนี้โจทก์อ้างในฟ้องว่าเมื่อวันที่ 16 สิงหาคม 2556 จำเลยที่ 1 กู้ยืมเงินจากโจทก์ไป 742,000 บาท โดยโจทก์มีหลักฐานที่ชัดเจนถึงแหล่งที่มาของเงินที่นำมาให้กู้ยืมเงินว่ามาจากเงินฝากในธนาคาร แต่ตามหลักฐานดังกล่าวเงินที่ถอนออกมาในวันที่ 16 สิงหาคม 2556 มีเพียง 600,000 บาท สำหรับเงินส่วนที่เกินกว่า 600,000 บาท ดังกล่าว แม้โจทก์อ้างว่าส่งมอบให้จำเลยที่ 1 ในวันปล่อยกู้เช่นกันนั้น แต่ไม่น่าเชื่อว่ามีอยู่จริงเพราะตามรายการบัญชีนั้นในวันที่ 16 สิงหาคม 2556 ยังมีเงินเหลืออยู่ในบัญชีอีก 257,169.15 บาท ไม่มีเหตุผลที่ชัดเจนว่าเหตุใดจึงไม่ถอนมาให้ครบ 742,000 บาท ทั้งโจทก์ยังเบิกความยอมรับว่า "ในส่วนของดอกเบี้ยตามสัญญาจำนอง คดีนี้ ข้าฯ ได้หักดอกเบี้ยออกมาเรียบร้อยแล้ว" อันสอดคล้องว่าไม่ได้จ่ายเงินไปครบถ้วน 742,000 บาท จริง เชื่อว่าจ่ายไป 600,000 บาท ที่เหลืออีก 142,000 บาท เป็นดอกเบี้ย

และยังคิดดอกเบี้ยตามที่ระบุในสัญญาอีกร้อยละ 15 ต่อปี เชื่อว่าโดยรวมแล้วโจทก์คิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ที่กฎหมายกำหนดให้โจทก์พึงเรียกได้ ดอกเบี้ยดังกล่าวจึงเป็นโมฆะ โจทก์มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยได้เฉพาะดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราตามกฎหมาย คือ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง กล่าวคือร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่ครบกำหนดชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน คือ วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2557 ถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 และอัตราร้อยละ 5 ต่อปี นับแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ปัญหาข้อนี้ เป็นปัญหาเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกามีอำนาจหยิบยกขึ้นวินิจฉัยเองได้ พิพากษาแก้เป็นว่า ให้จำเลยที่ 1 ชำระเงิน 600,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินจำนวนดังกล่าว นับถัดจากวันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2557 จนถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 และดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี นับแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยให้ปรับเปลี่ยนลดลงหรือเพิ่มขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาซึ่งออกตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 7 บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี แต่ต้องไม่เกินอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ตามที่โจทก์ขอ หากไม่ชำระหรือชำระไม่ครบถ้วน ให้ยึดทรัพย์จำนองที่ดินโฉนดเลขที่ 107 พร้อมสิ่งปลูกสร้าง ออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่โจทก์ นอกจากนี้แก้ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ กับให้จำเลยที่ 2 ใช้ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นฎีกาแทนโจทก์ โดยกำหนดค่าทนายความรวม 20,000 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีในชั้นฎีกาให้เป็นพับ

องค์คณะ

นพรัตน์ กลิ่นรัตน์ · บุญศิริรัตน์ ศิริชัย · พฤทธิ นิमितสุรชาติ

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/521/2569>